

Oświadczenie złożone przez senatora Czesława Ryszkę na 47. posiedzeniu Senatu w dniu 13 stycznia 2010 r.

Oświadczenie skierowane do ministra kultury i dziedzictwa narodowego Bogdana Zdrojewskiego

Panie Ministrze!

Jako członek senackiej Komisji Kultury i Środków Przekazu chciałbym zwrócić uwagę na niezwykle ważny list biskupów polskich do wiernych, zatytułowany: „Bezcenne dobro języka ojczystego”. Będzie on czytany w kościołach w niedzielę, 17 stycznia bieżącego roku. Biskupi przypominają, że język to bezcenne dobro każdego narodu. „Wyraża się w nim jego zbiorowa pamięć, tradycja, historia i kultura. Język jednoczy naród, pozwala budować jego moralną siłę i trwać mimo zmiennych kolei losu. Jako synteza wartości narodowych stanowi podstawę tożsamości narodu”.

Episkopat dziękuje ludziom kultury, którzy „dbają, by ich zamysł i myśl zostały oddane w piękny, zachwycający sposób, budujący przestrzeń wzajemnego ubogacenia i dobra”. Słowa podziękowania biskupi kierują także do polonistów i bibliotekarzy. Z uznaniem odnoszą się do plebiscytu „Mistrz mowy polskiej”, Dyktanda Ogólnopolskiego oraz kampanii społecznej „Cała Polska czyta dzieciom”. Dostrzegają też kapłanów, którzy przekazując Słowo Boże, troszczą się także o językowe piękno przekazu.

Biskupi z ubolewaniem zauważają, że wraz z rozwojem kultury masowej nasiliły się w ostatnich latach zjawiska degradacji kultury i języka polskiego. „Zubożenie języka obserwujemy u dzieci i młodzieży, u dorosłych i starszych, u polityków i ludzi kultury. Spotykamy się z nim na ulicy i w tramwaju, w szkole i w pracy, w gazetach i książkach, w teatrze i w programach rozrywkowych” – wyliczają biskupi. Dodają, że szczególnie niepokojącym zjawiskiem jest wulgaryzacja języka i lekceważenie kultury narodowej poprzez ukazywanie w sposób karykaturalny tradycji narodowej.

Nawiązując do trudnych momentów w dziejach Polski, biskupi podkreślają zasługi Kościoła, który ponad granicami zaborów jednoczył Polaków przez tę samą wiarę, kulturę religijną i język. Dodają też, że skuteczną bronią w walce o duchową suwerenność Polaków stała się wybitna twórczość polskich romantyków, pozytywistów i twórców Młodej Polski.

„Nasz naród – jak mówił w UNESCO Jan Paweł II – przetrwał najstraszniejsze doświadczenia dziejów; wielokrotnie skazywany na śmierć pozostał przy życiu i pozostał sobą pośród rozbiorów i okupacji w oparciu o własną kulturę, która okazała się silniejszą potęgą od tych, które chciały ją zniszczyć” – piszą biskupi.

Jak podkreślają biskupi, niezrównanym mistrzem polskiej mowy był papież Jan Paweł II. Zachęcają, by mówienie na co dzień pięknym językiem polskim stało się troską wszystkich, a szczególnie osób publicznych na każdym poziomie i stanowisku.

W swoim liście biskupi zawarli apel do wszystkich Polaków, w kraju i za granicą, aby zaangażowali się w inicjatywy zmierzające do obrony kultury i piękna polszczyzny. „Jego motywacją powinno być poczucie godności osobistej, szacunek dla samego siebie, dla naszych bliźnich, dla kraju ojczystego i jego kultury, która ujmuje i budzi uznanie poznających ją cudzoziemców”.

To nie pierwszy list biskupów, w którym podnoszą kwestię troski o język ojczysty. W 1969 r. powstał „List Episkopatu na święto Chrystusa Króla «Społeczna krucjata miłości» jako «krucjata dobrego słowa»”. Biskupi sformułowali w nim zasady z zakresu „miłości w mowie”: 1. Będziemy wierni danemu słowu. 2. Będziemy mówić prawdę. 3. Stańmy na straży naszego języka i kultury słowa. 4. Będziemy z każdym rozmawiali przyjaźnie. 5. Będziemy mówić o innych tylko życzliwie. „Miłość domaga się, abyśmy zwracając się do bliźnich, używali słów czystych i kulturalnych, oddających piękno mowy ojców naszych” – pisali biskupi. Zachęcali, by wydać walkę wulgarnym słowom, przekleństwom, a także, by unikać „wojny słów” z otoczeniem.

Panie Ministrze, wiem, że Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego jest żywotnie zainteresowane wszelkimi inicjatywami służącymi kulturze języka polskiego, dlatego zwracam uwagę na list biskupów, aby współpraca z Kościołem w tym dziele była jeszcze owocniejsza.

Z poważaniem
Czesław Ryszka